

УДК 65.012.8

**Сабецька Т. І.
Сабецький В. Б.**

Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена вивченню теоретико-методичних підходів до формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства. Зокрема, проаналізовано наукові підходи до визначення та розроблення стратегії економічної безпеки, подано авторське трактування категорії «стратегія економічної безпеки підприємства», сформульовано мету стратегічного планування економічної безпеки підприємства. В рамках формування дієвого механізму захисту підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз запропоновано власне бачення підходу до алгоритму формування стратегії економічної безпеки підприємства, який передбачає послідовне виконання низки важливих етапів. Запропоновано підхід, за якого стратегію економічної безпеки слід вибирати з огляду на те, в якій зоні економічної безпеки нині перебуває підприємство.

Ключові слова: безпека, економічна безпека, система економічної безпеки підприємства, стратегія, стратегічне планування, стратегія економічної безпеки, стратегічне планування економічної безпеки підприємства.

Постановка проблеми. Підприємницька діяльність у будь-якій сфері чи галузі беззаперечно пов'язана з ризиками та невизначеністю, ігнорування яких приводить до непоправних для бізнесу наслідків: від незначних збитків до фінансового краху та банкрутства. Отже, в умовах сучасних економічних викликів на фоні внутрішньодержавної політичної, економічної та фінансової нестабільності пріоритетним завданням кожного господарюючого суб'єкта є забезпечення належного рівня економічної безпеки, що передбачає не лише усунення ймовірних загроз та небезпек, але й запобігання появі кризових явищ, а також сприяє стійкому та максимально ефективному розвитку підприємства. Стратегія економічної безпеки відіграє домінуючу роль в системі стра-

тегічного вибору підприємства, забезпечуючи належний рівень його конкурентоспроможності та життєстійкості в сучасних ринкових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема стратегічного планування економічної безпеки підприємства нині є надзвичайно актуальною та потребує застосування комплексного підходу до її вирішення з урахуванням сучасних реалій економічного розвитку. Основні проблемні аспекти розроблення та реалізації стратегії економічної безпеки підприємства висвітлені в наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Г.Ф. Азаренков, С.М. Сердечна [1], В.П. Валіков, В.В. Македон [2], О.А. Гавриш, Г.М. Черняк [3], О.І. Захаров [4], О.І. Линник, Н.В. Артеменко [5], О.О. Мельник [6], І.С. Нагорняк [7],

О.В. Роженко [8], О.В. Скорук [9], С.М. Смірна [10], О.О. Фальченко, Ю.С. Глушач [11].

Отже, аналіз наукових праць з досліджуваної проблематики засвідчує немалий науковий інтерес вітчизняних та іноземних дослідників до ключових аспектів формування стратегії економічної безпеки підприємства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Можна констатувати наявність окремих аспектів окресленої проблеми, які залишаються обділеними увагою науковців та потребують подальшого ґрунтовного вивчення та розроблення. Зокрема, слід звернути увагу на відсутність комплексного методичного підходу до формування стратегії економічної безпеки підприємства. Саме тому необхідними та надзвичайно актуальними є подальші наукові пошуки щодо вдосконалення механізмів стратегічного планування перспектив та загроз майбутнього розвитку підприємства в аспекті забезпечення його економічної безпеки.

Мета статті полягає в дослідженні теоретико-методичних та прикладних аспектів стратегічного планування економічної безпеки господарюючих суб'єктів, розробленні дієвого та ефективного механізму формування стратегії економічної безпеки сучасного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективно побудована система економічної безпеки підприємства ґрунтується на вдало продуманих та налагоджених бізнес-процесах, залежить від двох фундаментальних факторів, а саме суб'єктивного, тобто філософського підходу менеджменту фірми до проблем безпеки, та об'єктивного, тобто незалежної дії зовнішніх ринкових чинників.

Рішення щодо економічної безпеки підприємства можна умовно поділити на:

- оперативні, які приймаються в режимі реального часу та фактично є негайною реакцією на дію негативних чинників та подій, які вже відбуваються, тобто йдеться про забезпечення оперативної економічної безпеки;

- тактичні, які стосуються забезпечення економічної безпеки на найближчу перспективу в рамках короткострокового періоду планування та спрямовані на захист потенціалу підприємства від ймовірних загроз та небезпек, які можуть виникнути найближчим часом (забезпечення тактичної економічної безпеки);

- стратегічні, які орієнтовані на тривалу перспективу та полягають у забезпеченні сталого й безпечного розвитку підприємства на засадах комплексного та всебічного захисту бізнесу від потенційних загроз і небезпек, які можуть виникнути в майбутньому.

В цьому аспекті можна говорити про два рівня розуміння поняття «економічна безпека підприємства». Так, за вузького підходу під економічною безпекою слід розуміти сукупність засобів протистояння загрозам, набір способів усунення їх негативного впливу на підприємство. За так званого широкого підходу економічна безпека є філософією, концепцією безпечного та стабільного розвитку підприємства; окрім захисту від загроз та небезпек, вона охоплює широкий спектр механізмів забезпечення продуктивності, рентабельності, фінансової стійкості, конкурентоспроможності та ринкового визнання, тобто безпека розглядається з позиції стратегічного управління.

На думку Г.Ф. Азаренкова та С.М. Сердечної, стратегія забезпечення економічної безпеки – це

«загальна стратегія розвитку бізнесу, що включає в себе поточні стратегії переходу підприємства на наступний вищий щабель ієрархії станів економіки, аж до стану «економічна безпека»» [1, с. 510].

Згідно з джерелом [12] стратегічна економічна безпека підприємства є таким станом захищеності функціонуючого підприємства (підрозділів, господарських операцій), за якого механізм захисту від реальних та потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз як сукупність взаємозв'язаних структурних елементів забезпечує його перманентний стійкий розвиток і досягнення поставлених цілей в довгостроковому періоді.

На думку таких авторів, як О.І. Линник і Н.В. Артеменко, «стратегія економічної безпеки – це сукупність найбільш значущих рішень та заходів, спрямованих на забезпечення прийнятного рівня безпеки функціонування підприємства» [5, с. 165]. О.О. Мельник вважає, що стратегія забезпечення економічної безпеки є однією з видів функціональної стратегії підприємства, яка забезпечує захист його економічних інтересів від різних умов шляхом формування довгострокових цілей цього захисту, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного корегування напрямів та форм захисту під час зміни чинників та умов економічного середовища його функціонування [6, с. 280].

О.О. Фальченко та Ю.С. Глушач вважають, що «стратегія економічної безпеки – це економічна система забезпечення економічної безпеки підприємства в довгостроковому періоді, що являє собою сукупність приватних взаємоузгоджених складових, які об'єднує єдина глобальна мета – досягнення рівня економічного прибутку» [11, с. 158].

Узагальнивши погляди різних авторів, можемо визначити стратегію економічної безпеки підприємства як комплексну, орієнтовану на тривалу перспективу цілісну концепцію сталого й безпечного розвитку підприємства на основі побудови адекватної та ефективної системи економічної безпеки, яка здатна вчасно реагувати на будь-які загрози й небезпеки, максимально нівелюючи їх негативний вплив на підприємство.

Основною метою стратегічного планування економічної безпеки підприємства є розроблення заходів, які здатні забезпечити достатній рівень захисту бізнесу від внутрішніх та зовнішніх загроз, дають змогу підприємству успішно функціонувати в умовах ризику й невизначеності ринкового оточення, досягаючи поставлених загальних корпоративних цілей та завдань.

В нашій країні розробленням стратегії економічної безпеки нині займається далеко не кожне підприємство, деякі підприємці не роблять цього через те, що не до кінця усвідомлюють необхідність забезпечення економічної безпеки власного бізнесу, інші – не готові витратити фінансові ресурси на розроблення системи економічної безпеки та формування стратегії її розвитку, а треті – не забезпечені кадровими ресурсами необхідної професійної підготовки, достатнього досвіду та вмінь у галузі забезпечення економічної безпеки. Яка би причина не стримувала розвиток концепції економічної безпеки в українському економічному співтоваристві, динамічність сучасного економічного життя, посилення глобалізаційних процесів, відкритість економіки та постійна зміна ринкової кон'юнктури змушують представників бізнесу перебувати в постійному тонусі, напрузі, швидко реагувати на зовнішні виклики та загрози, адже будь-яка затримка тягне негативні наслідки: від

незначних неприємностей до глобальних проблем і навіть банкрутства.

Отже, запровадження концепції стратегічного управління економічною безпекою підприємства може надати підприємству низку переваг:

- можливість сформувати необхідне інформаційне підґрунтя для прийняття важливих стратегічних та тактичних безпекових рішень;

- можливість завжди «тримати руку на пульсі подій», тобто бути в курсі всіх об'єктивних змін зовнішніх та внутрішніх факторів, які чинять певний вплив на економічну безпеку підприємства;

- мінімізація впливу на бізнес негативних чинників та загроз, які можуть виникнути в зовнішньому оточенні в найближчій та віддаленій перспективі;

- підвищення рівня керованості та плановості процесів управління системою економічної безпеки, що сприяє зростанню її ефективності;

- консолідація персоналу підприємства, тобто об'єднання спільних зусиль спеціалістів та керівників різних підрозділів підприємства в рамках розроблення та реалізації корпоративної стратегії економічної безпеки.

Формування стратегії економічної безпеки нині є невід'ємним елементом процесу стратегічного управління підприємством, у рамках якого планується вжиття заходів щодо захисту бізнесу від зовнішніх та внутрішніх загроз, розробляються організаційно-економічні механізми системи економічної безпеки, а також її ресурсне, кадрове, організаційне та фінансове забезпечення.

Процес формування стратегії економічної безпеки підприємства можна подати як сукупність взаємопов'язаних послідовних кроків (рис. 1).

1) Оцінювання поточного стану та загальної динаміки розвитку бізнесу. Визначенню пріоритетних напрямів забезпечення стратегічної економічної безпеки підприємства мають передувати оцінювання поточного стану бізнесу, дослідження

динаміки його розвитку за останні 3–5 років, вивчення ключових зовнішніх та внутрішніх небезпек, що можуть зашкодити успішному розвитку підприємства в майбутньому. Необхідно також проаналізувати галузеву специфіку підприємства, особливості бізнес-процесів, його асортимент, стан та використання ресурсів, динаміку ринкових показників тощо.

2) Розробити ефективну та дієву стратегію економічної безпеки можна за умови достатньої поінформованості щодо фінансово-економічного стану підприємства, його внутрішнього потенціалу, конкурентного статусу в ринковому оточенні, особливостей взаємодії із зовнішніми суб'єктами. Саме тому важливе місце в системі стратегічного планування економічної безпеки посідає діагностика поточного стану внутрішньої економічної безпеки підприємства, яку здійснюють на основі аналізу низки фінансово-економічних показників (рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, продуктивність тощо), а в подальшому використовують для визначення рівня внутрішньої економічної безпеки підприємства.

3) У ході дослідження зовнішнього оточення підприємства важливо спрогнозувати розвиток ринкових економічних процесів у межах національної економіки та на міжнародному рівні, особливо в тому сегменті, де працює підприємство. Необхідно не лише виявити поточні загрози та небезпеки, які вже здійснюють негативну дію на бізнес, але й передбачити, яких саме небезпек потрібно остерігатися підприємству в найближчій та віддаленій перспективі.

Загрози, які містить зовнішнє середовище діяльності підприємства, можна ідентифікувати як загрози об'єктивного та суб'єктивного характеру. Об'єктивними загрозами вважають негативну дію будь-яких макроекономічних факторів (фаза економічного циклу, динаміка економічного зростання, рівень інфляції, валютні курси,

Рис. 1. Процес розроблення стратегії економічної безпеки підприємства

Джерело: розроблено авторами

політична ситуація тощо), які загалом утворюють несприятливе чи сприятливе середовище для розвитку бізнесу.

Загрози суб'єктивного характеру зумовлені особливостями поведінки інших господарюючих суб'єктів, які перебувають у взаємодії з підприємством, а саме:

- споживачів, які загрожують підприємству зниженням платоспроможного попиту через зміну смаків та вподобань чи скорочення доходів;

- постачальників, з боку яких загрозами є несвочасність постачання матеріальних ресурсів, невиконання укладених угод чи розрив співпраці, підвищення цін на продукцію, невідповідність продукції стандартам якості;

- конкурентів, що загрожують раптовою зміною лінії та стратегії поведінки, захопленням більшої частини ринку, недобросовісною конкурентною поведінкою, ціновим демпінгом, впровадженням технічних інновацій тощо;

- органів державної влади, які загрожують посиленням податкового тиску, введенням жорсткіших правил ведення бізнесу, непрозорою дозвільною системою, корупційними проявами, неправомірною лояльністю до конкурентів;

- фінансових установ, бізнес-партнерів та інвесторів, з боку яких загрозами можуть бути неприйнятна для підприємства зміна умов та особливостей співпраці, погіршення умов кредитування, зниження рівня інвестування чи погіршення умов надання інвестицій, зростання ризиків реалізації інвестиційних проектів.

4) Комплексне оцінювання рівня економічної безпеки підприємства здійснюється на підставі аналізу внутрішніх та зовнішніх загроз, що дає змогу говорити про потрапляння підприємства в одну з можливих зон безпеки.

Зона 1. Високий рівень економічної безпеки характерний для суб'єктів бізнесу з найкращими можливими значеннями фінансово-економічних показників та найнижчою ймовірністю внутрішніх і зовнішніх загроз. Тут організована ефективна та надійна система економічної безпеки, яка здатна своєчасно виявляти та усувати будь-які небезпеки. Такі підприємства ефективно використовують власні ресурси, мають раціональну структуру майна, є фінансово стабільними та економічно стійкими, мають великий потенціал росту.

Зона 2. Нормальний рівень економічної безпеки характеризується пороговими значеннями аналізованих фінансово-економічних параметрів, які незначно відхиляються від норми. Тут створена продуктивно функціонуюча система ризик-менеджменту, яка забезпечує достатній рівень захисту бізнесу від загроз. Такі підприємства здатні вести прибуткову економічну діяльність, проте не завжди ефективно використовують власні економічні ресурси, мають незначні проблеми ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності, однак є надійними бізнес-партнерами зі сталими зв'язками, позитивною репутацією та ринковими перспективами.

Зона 3. Нестійкий рівень економічної безпеки притаманний господарським суб'єктам, які функціонують з мінімальною рентабельністю господарської діяльності, отримуючи низький дохід, що ледве покриває виробничі витрати, мають значні фінансові негаразди, низький рівень продуктивності економічної діяльності та є недостатньо платоспроможними. Такі бізнес-суб'єкти вразливі до зовнішніх загроз, нестійкі до ринкових викликів. Водночас за умови ефективного

менеджменту та активізації внутрішнього потенціалу такі підприємства мають непогані шанси на зниження фінансової напруженості, усунення всіх реальних та потенційних загроз, подолання кризової ситуації, а також відновлення внутрішньої економічної безпеки.

Зона 4. Критичний рівень економічної безпеки характерний для підприємств, у яких діагностовано незадовільні значення більшості оціночних фінансово-економічних показників, їм притаманні високий рівень витрат, неефективне використання ресурсів, низька продуктивність бізнес-процесів, критичний фінансовий стан та висока ймовірність банкрутства. Кризовий фінансовий стан робить ці підприємства надзвичайно чутливими до злочинних посягань, рейдерських захоплень, неправомірних дій органів державної влади, зазіхань конкурентів та інших зовнішніх небезпек. Реанімувати такі підприємства можна шляхом вжиття комплексу антикризових заходів.

5) На етапі визначення стратегічних орієнтирів та перспектив майбутнього розвитку бізнесу необхідно вибрати певний напрям стратегічної орієнтації підприємства залежно від зони економічної безпеки, в яку воно потрапило за результатами діагностики. Так, залежно від поточного рівня економічної безпеки підприємства (високого, нормального, нестійкого чи критичного) можна орієнтуватись на відповідний тип стратегії економічної безпеки, а саме стратегію «активного росту», «консервативну» стратегію, стратегію «пасивної стабільності» чи стратегію «виживання» (рис. 2).

В основі стратегії «активного росту» лежить збереження поточного високого рівня економічної безпеки, а також збереження та подальше посилення системи захисту інтересів підприємства від ймовірних прогнозованих та неочікуваних внутрішніх загроз і зовнішніх небезпек за умов активного росту бізнесу.

«Консервативна» стратегія орієнтована на загальну підтримку достатнього рівня економічної безпеки, своєчасне виявлення та попередження різних загроз, а також посилення тих окремих складових безпеки, які сьогодні є «слабкою ланкою» та потребують додаткової уваги.

Стратегію «пасивної стабільності» (стратегію «приспосовання») вибирають бізнес-суб'єкти з низьким рівнем економічної безпеки, адже така стратегія дає змогу швидко й з найменшими втратами пристосувати підприємство до динамічних змін зовнішнього оточення, за потреби змінити вид діяльності, ринок збуту, політику закупівель, технологію виробництва, а також посилити найслабші складові системи економічної безпеки.

Стратегія «виживання» орієнтована на комплексний захист фінансово нестабільного підприємства, що перебуває на межі банкрутства, за всіма компонентами економічної безпеки задля уникнення його ліквідації, рейдерського захоплення чи конкурентних зазіхань.

6) Вибір оптимальної стратегії подальшого розвитку підприємства в рамках бажаного стану його економічної безпеки, формування локальних цілей, розроблення тактичних завдань щодо забезпечення захисту бізнесу від ймовірних загроз і небезпек, виявлення та використання наявних внутрішніх резервів підвищення рівня безпеки підприємства.

Незалежно від того, який тип стратегічної поведінки вибере підприємство, стратегія його економічної безпеки повинна бути комплексною та охоплювати такі ключові напрями роботи:

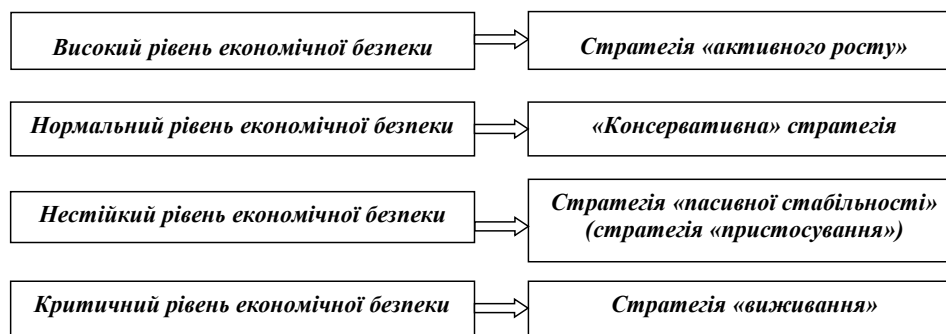

Рис. 2. Вибір стратегії економічної безпеки залежно від рівня економічної безпеки підприємства

Джерело: розроблено авторами

– напрям фінансово-економічної безпеки, що полягає в підтримці нормального фінансового стану підприємства, забезпеченні його фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, рентабельності, уникненні ситуацій, які приводять до погіршення фінансових показників та банкрутства;

– напрям матеріально-технічної безпеки, за якого планується вжиття низки заходів щодо усунення будь-яких ризиків забезпечення виробництва матеріально-технічними ресурсами;

– напрям кадрової безпеки, який, окрім забезпечення потреби підприємства в трудових ресурсах, охоплює проблему професіоналізму та компетентності працівників, захист від промислового шпіонажу;

– напрям правової безпеки, який передбачає організацію діяльності підприємства в рамках правового поля, вивчення юридичних механізмів захисту бізнесу від загроз його безпеці;

– напрям силової безпеки, в основі якого лежить налагодження дієвої системи фізичного захисту бізнесу від зовнішніх противоправних посягань та надзвичайних ситуацій (організація охорони, запровадження пропускового режиму, встановлення системи відеонагляду, системи протипожежної безпеки, налагодження взаємодії з правоохоронними органами).

7) Оцінювання прийнятності вибраної стратегії економічної безпеки за низкою критеріїв:

– відповідність стратегії економічної безпеки загальній корпоративній стратегії підприємства;

– забезпечення виконання поставлених безпекових завдань наявними матеріально-технічними, фінансовими та кадровими ресурсами;

– взаємоузгодженість, збалансованість внутрішніх елементів стратегії;

– адаптивність, гнучкість стратегії економічної безпеки, тобто наявність можливості перегляду певних планових завдань відповідно до мінливих умов зовнішнього оточення;

– ефективність стратегії економічної безпеки, тобто ефект запланованих безпекових заходів повинен перевищувати витрати, понесені на їх вжиття.

8) Вироблення шляхів та механізмів реалізації стратегії економічної безпеки підприємства, розроблення ефективної системи контролю за виконанням стратегічних завдань. У практичній діяльності реалізація стратегії економічної безпеки є непростим завданням, що потребує високого професіоналізму та майстерності відповідальних осіб. Іноді ймовірно небезпеки вдається виявити завчасно, завдяки чому менеджери під-

приємства мають час на вироблення найбільш вдалих та ефективних способів вирішення проблемної ситуації. Проте досить часто реагувати на загрози необхідно у вкрай стислі терміни, а від якості такої реакції, власне, залежить майбутнє бізнесу. Отже, в рамках стратегії економічної безпеки важливо завчасно розробити методики та технології протидії ймовірним загрозам, а також розрахувати обсяги необхідного матеріально-технічного та фінансового забезпечення для ефективного вжиття безпекових заходів.

Важливу роль в реалізації стратегії економічної безпеки відіграє ефективність організації служби (відділу, підрозділу) безпеки підприємства, забезпечення її висококваліфікованими фахівцями, новітніми технічними засобами, повноваженнями у вирішенні безпекових питань, достатнім фінансуванням. Також ефективність реалізації стратегії економічної безпеки значною мірою залежить від правильності побудови організаційної структури управління підприємством, усвідомлення кожним членом колективу своєї ролі та значущості в досягненні загальних безпекових цілей, психологічної готовності сприймати необхідні стратегічні зміни, не створюючи бар'єрів та перешкод у процесі ухвалення важливих щодо безпеки рішень.

Варто пам'ятати про те, що кожне підприємство є унікальним, має індивідуальні особливості, характеристики та відмінності через що неможливо розробити базовий, прийнятний для всіх господарюючих суб'єктів алгоритм формування стратегії економічної безпеки. Попри це, типова процедура стратегічного планування економічної безпеки повинна враховувати такі тези:

– стратегія економічної безпеки підприємства має бути сформульована з огляду на особливості ринкового середовища та економічної ситуації в країні;

– ключовим орієнтиром має бути орієнтованість на загальнокорпоративну стратегію та ефективне використання внутрішнього потенціалу підприємства;

– спрямованість стратегії повинна відповідати досягнутому рівню економічної безпеки, містити відповідні цілі та завдання;

– в основі стратегічного планування економічної безпеки повинні лежати принципи багатоваріантності, альтернативності, головне, ефективності.

Підґрунтям побудови ефективної системи стратегічного планування економічної безпеки підприємства є дієва система стратегічного менеджменту, ядро якої складають компетентні керівники

та висококваліфіковані спеціалісти, які здатні налагодити та контролювати безперервний процес моніторингу будь-яких дотичних до підприємства загроз, вчасно й адекватно реагувати на зовнішні виклики, вмiло локалізувати внутрішні небезпеки, головне, володіти так званим підприємницьким чуттям, інтуїцією, вмінням бути на крок попереду, передбачити, спрогнозувати та захистити.

Висновки. «Хворобу легше попередити, ніж лікувати» – цей загальновідомий вислів можна успішно застосовувати в аспекті стратегічного планування економічної безпеки сучасного підприємства. Очевидною для всіх є теза про те, що

вжиття заходів, орієнтованих на попередження ймовірних внутрішніх та зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства, є значно ефективнішим, ніж ліквідація наслідків несприятливих для бізнесу подій. Відповідальний та виважений підхід до формування стратегії економічної безпеки дасть змогу підприємству ефективно господарювати, розвиватися та зростати в умовах фінансової стабільності, незалежності та захищеності від зовнішніх небезпек, допомагає вчасно й правильно реагувати на зовнішні виклики, оперативньо долати внутрішні негаразди, послідовно досягати поставлених цілей, не втрачаючи завойованих позицій.

Список використаних джерел:

1. Азаренков Г.Ф., Сердечна С.М. Формування аналітичного інструментарію забезпечення економічної безпеки стратегічного розвитку підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 5 (45). С. 508–517.
2. Валіков В.П., Македон В.В. Економічна безпека підприємства в концепті процесного управління. *Нобелівський вісник*. 2017. № 1 (10). С. 12–22.
3. Гавриш О.А., Черняк Г.М. Розроблення стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств енергетичної галузі. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2016. № 13. С. 143–149.
4. Захаров О.І. Стратегія економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Економічна*. 2012. № 2. С. 272–282.
5. Линник О.І., Артеменко Н.В. Стратегія економічної безпеки підприємства як фактор зменшення впливу зовнішніх та внутрішніх загроз. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. 2013. № 67 (1040). С. 159–169.
6. Мельник О.О. Сутність розробки стратегії забезпечення економічної безпеки автотранспортного підприємства. *Комунальне господарство міст*. 2012. № 106. С. 276–282.
7. Нагорняк І.С. Стратегічне управління забезпеченням соціально-економічної безпеки підприємств. *Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем*: колективна монографія. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2016. С. 117–128.
8. Роженко О.В. Стратегія економічної безпеки підприємства. *Вісник економіки і транспорту промисловості*. 2015. № 51. С. 51–55.
9. Скорук О.В. Реалізація стратегії економічної безпеки підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 498–503.
10. Смірная С.М. Формування стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства. *Modern Economics*. 2018. № 8. С. 190–198.
11. Фальченко О.О., Глушач Ю.С. Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємств. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва»*. 2013. № 66. С. 157–160.
12. Ianioglo A. Comprehensive system of ensuring the economic security of enterprise. *Agricultural and Resource Economics*. 2015. Vol. 1. No. 1. P. 69–79.

Сабецкая Т. И.

Сабецкий В. Б.

Ивано-Франковский учебно-научный институт менеджмента
Тернопольского национального экономического университета

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

Статья посвящена изучению теоретико-методологических подходов к формированию стратегии обеспечения экономической безопасности предприятия. В частности, проанализированы научные подходы к определению и разработке стратегии экономической безопасности, подана авторская трактовка категории «стратегия экономической безопасности предприятия», сформулирована цель стратегического планирования экономической безопасности предприятия. В рамках формирования действенного механизма защиты предприятия от внешних и внутренних угроз предложено собственное видение подхода к алгоритму формирования стратегии экономической безопасности предприятия, который предусматривает последовательное выполнение ряда важных этапов. Предложен подход, по которому стратегию экономической безопасности следует выбирать с учетом того, в какой зоне экономической безопасности сейчас находится предприятие.

Ключевые слова: безопасность, экономическая безопасность, система экономической безопасности предприятия, стратегия, стратегическое планирование, стратегия экономической безопасности, стратегическое планирование экономической безопасности предприятия.

Sabetska T. I.

Sabetsky V. B.

Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Institute of Management
of Ternopil National Economic University

THEORETICAL PRINCIPLES OF THE STRATEGIC PLANNING OF ECONOMIC SAFETY OF THE ENTERPRISE

Summary

The article is devoted to the study of theoretical and methodological approaches to the formation of a strategy for ensuring the economic security of the enterprise. In particular, the scientific approaches to the definition and development of the strategy of economic security are analyzed, the author's interpretation of the category "strategy of economic security of the enterprise" is given, and the purpose of strategic planning of the economic security of the enterprise is formulated. In the framework of the formation of an effective mechanism for protecting the enterprise from external and internal threats, the article offers an own vision of the approach to the algorithm for the formation of an enterprise's economic security strategy, which involves the consistent implementation of a number of important stages. An approach is proposed, according to which the strategy of economic security should be chosen, based on which area of economic security the enterprise is located at.

Keywords: safety, economic safety, enterprise economic safety system, strategy, strategic planning, strategy of economic security, strategic planning of economic safety of the enterprise.